

درهم اسلامی (سکه‌شناسی)

ناصر سید محمود نقشبندی

ترجمه‌ی امیرشاهد

مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی پازینه، ۱۳۸۷

سکه‌ها، امروزه در پژوهش تاریخی جایگاه ویژه‌ای دارند و نصوص آنها بدون آنکه از مجرای تفسیر و تبیین احتمالات شخصی فرد ثالثی گذشته باشد مستقیماً با خود پژوهشگران سخن می‌گویند. از این رو به عنوان مدارک و منابعی بکر، قابل اطمینان و تقریباً غیرقابل انکار به شمار می‌روند.

سکه‌هایی که در این مجموعه به آنها اشاره می‌شود، مدارکی ارزشمند از تمدن، فرهنگ و اقتصاد ایران در اواخر سلطنت ساسانیان و تا نزدیک به دو قرن پس از ظهور اسلام محسوب می‌شوند. این سکه‌ها دربرگیرنده‌ی نمونه‌های معتبری از خط این دوره هستند و از این جهت برای زبان‌شناسان اسناد قابل توجهی به حساب می‌آیند. این سکه‌ها، نام چندین شهر، تقریباً اسم و شکل اعداد یک تا ۱۸۳، القاب چند شاه ساسانی و جمله‌های دعایی در حق آنها و کشور ایران را با تلفظ محلی هر شهر و به خط پهلوی دربردارند. در این مجموعه هم‌چنین نقش مقدس ماه و ستاره، شکل بادام، حلقه‌ها و مرواریدها، شکل ویژه تاج و لباس و شیوه‌ای که شاهنشاه ایرانی خود را آرایش می‌کرده با محاسن انبوه با گردنبد و گوشواره دیده می‌شود. بی‌تردید تمامی اینها اسنادی است برای تحقیق تاریخی در مورد مردم‌شناسی، پیرامون شکل حروف الفبا، پیرامون هنرورش - به عبری نوشتن و به پهلوی خواندن - پیرامون میزان بلوغ و کیفیت صنعت جواهرسازی، پیرامون اعتقادات مذهبی و سیاسی، میزان رشد فکری و فرهنگی و پیرامون شهرهای آباد ایران در آن دوران.

نصوص مضبوط روی سکه‌ها می‌توانند در رفع اشتباهات تاریخی و زبان‌شناسی به ما کمک کنند. به گفته‌ی مرحوم نقشبندی بحث کتاب خلاصه چیزی است که در هنگام پژوهش در مورد درهم اسلامی (نقره) پیدایش و تطوراتش از آغاز ضرب آن در اسلام به آن دست یافته‌ایم. وی این بحث را به درهم‌های خلفای راشدین و بنی‌امیه و بنی‌عباس که روی طراز ساسانیان ضرب شده‌اند اختصاص داده است.

کتاب پس از مقدمه تحت این عناوین ارائه شده است:

- درهم‌های ساسانی پیش از اسلام
- درهم‌های ساسانی در عهد اسلام
- درهم‌های عرب - ساسانی
- حکمرانان بنی‌امیه
- امرای بنی‌امیه
- حکمرانان عباسی
- امرای عباسی
- فهرست شهرهای محل ضرب سکه
- فهرست سال‌های ضرب
- فهرست اسامی امرای اموی و عباسی
- فهرست علامت‌ها